

GDT: «Osona és una comarca pluricastigada pels conflictes ambientals»

Entrevista a Ginesta Mary, presidenta de l'entitat, que enguany celebra el 30è aniversari

Ginesta Mary, presidenta del GDT. | Josep M. Montaner

El Grup de Defensa del Ter (GDT) (<https://www.gdter.org>) està de celebració. Aquest 2019, l'entitat celebra el seu 30è aniversari. La lluita del GDT continua sent contra els abocaments de purins. Tot i això, es marquen com a repte denunciar el model ramader conjuntament.

Així ho explica la presidenta de l'entitat, que remarca que "no es parla de les granges i tenen una contribució increïble al canvi climàtic". D'altra banda, apunta que hi ha més consciència ambiental: "Ja toca; tot porta cap aquí. Si ara no ens n'adonem, ja no ho farem mai".

Mary és presidenta des del 2017 al capdavant de l'entitat. De fet, ha estat la primera presidenta de l'entitat en una junta totalment femenina. "El principi tot eren homes", recorda la representant de l'entitat, congratulant-se del canvi de tendència. **Osona.com** repassa amb la presidenta la trajectòria de l'entitat.

- Comencem pels inicis, per què va sorgir fa 30 anys el Grup de Defensa del Ter?

- Va començar per un episodi de mortaldat de peixos al pantà de Sau. Tota la superfície de l'aigua estava plena de peixos morts. Va ser increïble. Veníem d'un estiu sec, la contaminació es va anar acumulant i els peixos van quedar sense oxigen a l'aigua. Paral·lelament també va haver-hi abocaments de detergents de dues empreses al riu. Hi havia una emprenyada important i arran d'aquí va néixer el grup. I van començar forts: amb el cas Puigneró, un dels més grossos que hi ha hagut a l'entitat.

- Què va passar amb Puigneró?

- Es va presentar una denúncia contra la persona que portava l'empresa per l'abocament de residus al riu. Cada dia el riu del Sorreig baixava d'un color diferent, segons el color amb el qual l'empresa tenia. No va ser només el mal que va fer en el seu moment. Fins i tot encara ara, els fangs tenen metalls pesants d'això. Va ser un judici molt llarg, va durar uns 25 anys.

Ginesta Mary, presidenta del GDT. Foto: Josep M. Montaner

- Com ha evolucionat l'entitat en aquests 30 anys?

- Al principi va néixer com a resistència. Llavors ha anat cap a les altres branques: dissidència i incidència. La dissidència seria l'Embarcador del Ter que fa 25 anys que hi és, i la incidència podria ser anar a les escoles anar a fer tallers o els rastreigs de fonts que fem. L'entitat abans era molt de conca del Ter i ara s'ha centrat molt en Osona i Ripollès. Hem perdut capacitat de terreny.

- Parlant de la incidència, hi ha més consciència ara que fa 30 anys?

- Cada cop hi ha més consciència. Ja toca; tot porta cap aquí. Si ara no ens n'adonem, ja no ho farem mai.

- Figures tan joves com Greta Thunberg, que demana accions per combatre el canvi climàtic, ajuden a tenir més consciència ambiental?

- Totalment. És la resposta a una generació que no tenen futur. Havien de ser aquest jovent. A vegades, escoltes els discursos i sembla que els falti contingut, però bé, ja l'aniran agafant. Són gent molt jove i un moviment molt urbanita

- Creu que hi ha més consciència als nuclis urbans que els pobles d'Osona?

- A vegades penso que ja ens hem acostumat, hem acceptat la contaminació. Surts a fora i fa pudor de purins, avui hi ha avís per ozó... ho hem acceptat. Si no fos així, estaríem tots en peu de guerra. És una comarca pluricastigada pels conflictes ambientals. Se sap que passa, hi ha gent que fa canvi d'hàbits... per mi la consciència va unida a lluita. A Osona està sent engrescador el tema de la plataforma Osona Respira. És una contaminació difusa perquè costa de saber d'on prové. Són moltes empreses i factors, i des de l'administració es proposen mesures cosmètiques. Els demanem valentia per proposar alternatives sobiranes. O ho fem a les bones o ho farem perquè no hi haurà més remei.

Ginesta Mary, presidenta del GDT. Foto: Josep M. Montaner

- El GDT també té una comissió dedicada a la qualitat de l'aire, també vol entrar en aquest camp?

- És un tema molt interessant. De fet, també som a la plataforma. Sorpren que faci més anys que no existeixi. A Osona, el tema de la contaminació atmosfèrica és complicadíssim perquè ja no només és l'ozó troposfèric, perquè tenim benzopirè a l'hivern, partícules i purins sempre... Osona està multicontaminant.

- Quins són els principals problemes que ha de denunciar l'entitat en l'actualitat?

- Fem moltes denúncies per abocaments de purins, ja sigui d'una granja que ha obert o una cuba que ha abocat; ampliacions de noves granges; i d'altres contaminacions, com d'aigües residuals, ja que molts nuclis no tenen sanejament.

"El tema dels purins ja hi era fa 30 anys"

- Fa 30 anys eren els mateixos?

- El tema dels purins ja hi era llavors. Per això espanta una mica. Si el nou decret hagués sortit fa 30 anys, seria fantàstic i s'hagués aconseguit racionalitzar-ho. Ara que diguin que no construiran més granges aquí... el que haurien de fer és treure'n la meitat i deixar les petites i repartir-les pel territori.

- Precisament, el GDT reclama que el nou decret de dejeccions no aborda un canvi de model cap a la sobirania alimentària...

- El decret segueix apostant pel mateix model... Fins i tot, si te'l mires en profunditat, acaba dient que pots tenir una granja si tractes tots els residus. Això no ho posis a pagès, posa-ho en un polígon, ja que és com una fàbrica de carn. Per nosaltres la moratòria no ho és tot.

Ginesta Mary, presidenta del GDT. Foto: Josep M. Montaner

- El GDT fa el rastreig de fonts a Osona. Les que estan contaminades són difícils de recuperar?

- Cada aqüífer és un món. Hi ha un estudi que ha demostrat que a Osona tenim la sort que els aqüífers són d'una combinació que fa que hi puguin viure microorganismes. Aquests microorganismes són capaços de degradar el nitrat com fan en moltes basses de tractament de residus humans. Però clar, són pocs i els hi estem donant molta "txitxa". Hauríem de parar d'abocar purins i estudiar cada aqüífer. N'hi ha que es renoven cada 30 anys, i n'hi ha que només amb una ploguda. Hi ha aqüífers que tot just ara els comencen a afectar els purins.

- En les darrers anys, s'han presentat els resultats dels rastreigs de fonts amb humor a les rodes de premsa. Creu que això ajuda a fer arribar la problemàtica d'una forma diferent?

- Si penses gaire amb aquestes problemàtiques, t'enfades molt. Així no arribes a la gent. Amb humor, fent veure que són fonts medicinals amb antibiòtic, per exemple, arribes més. Fa uns anys, va ser curiós perquè vam fer la presentació davant de Patel i vam dir -en broma- que ens veuríem l'aigua contaminada, i que alguns de nosaltres moririen però d'altres s'acabarien adaptant, cosa que permetria la vida humana a Osona. I em van trucar d'un mitjà demanant si ens l'havíem beguda. Poc que ens coneixien.

"Actualment la contaminació al riu és sobretot pel model industrial ramader i dels nuclis que no tenen depuradora"

- Encara hi ha empreses a Osona que contaminin al riu?

- Hi ha algun abocament puntual, però no com fa 30 anys. Ens és molt difícil perquè els Mossos ens diuen que ho hem de controlar nosaltres. Com si poguéssim tenir algú contractat que vigilés 24 hores una empresa! Ara per ara, sabem que hi ha alguns casos d'empreses que ho estan bé, però no tenim mitjans, com càmeres, per poder-ho agafar. Actualment la contaminació és sobretot pel model industrial ramader i dels nuclis que no tenen depuradora. No hi ha obligació per nuclis de menys de 1.000 habitants. Cada vegada el riu porta menys aigua, com va passar a Vic amb el botulisme aviar. No podem seguir cagar-nos a l'aigua o ho hem de fer d'alguna manera de tornar-la neta. No sé si canviarà aquesta lògica...

Ginesta Mary, presidenta del GDT. Foto: Josep M. Montaner

- Per repassar els 30 anys, recorda alguns punts d'inflexió de l'entitat?

- El cas Puignerò. En aquell moment es va arribar a uns 750 socis. Va ser quan més volada va tenir. El cas Covit ha estat més intern que extern. El GDT sempre ha seguit la mateixa línia i esperit, tot i que sí que hi va haver un moment donat que vam haver de canviar els estatus perquè ens estàvem posant amb el model ramader i quedava fora del nostre àmbit d'actuació. Vam fer un canvi per sentir-nos més còmodes.

"No es parla de les granges i tenen una contribució increïble al canvi climàtic"

- Quins reptes nous hi ha l'horitzó?

- Ens agradaria començar una denúncia del model ramader. És complicat d'abordar un monstre així de gros. A nosaltres ens val molts diners. Sentim que és el moment perquè ja s'han fet tantes coses malament. Tenim pensat fer-ho amb altra gent i adherir-nos a la denúncia d'algú altre. Fa uns anys la problemàtica era a Osona, però ara ja és a tot Catalunya i l'Estat. La lluita pot ser complicada perquè té molt pes. És un dels sectors més poderosos a l'Estat i dels que més contamina. No es parla de les granges i tenen una contribució increïble al canvi climàtic. A Alemanya s'estan tancant granges per això, no per contaminació d'aqüífers.

- Per aire o per aigua, tot apunta el model ramader?

- Sí. Tot aquest moviment de jovent que està sortint, molts són vegans. És una resposta a dir que no volen participar en aquesta producció de carn industrial. Per nosaltres hi ha un altre model de producció de carn que és més sostenible i que té relació amb el territori. Però puc entendre la seva postura. El model actual s'està carregant el planeta.

- Quines línies seguirà treballant l'entitat?

- Seguirem amb el rastreig de les fonts, però també volem apretar amb els camins vora Ter. És un àmbit massa gros i de feina per a nosaltres, pel fet de mantenir-lo net o explicar-ne l'ús. Arran de les riuades, hem recorregut els trams i molts són àrea catastròfica i han quedat molt afectats. D'altra banda, hi ha molt embolic amb els límits municipals. A vegades, hi ha ajuntaments que se n'ocupen, o voluntaris, o empreses... Necessitem posar-hi ordre per saber quins trams es fan i quins no, i també gent que apadrini un tros de camí i també fer-ne publicitat. Perquè al final, si hi passa gent, queda net.